

OBSAH

Publikaci na cestu	9
Ediční poznámka aneb Jak pracovat s knihou	10
1 Kraj se představuje	14
1.1 Hrst formalit úvodem	14
1.2 Jedinečná příroda od Polabské nížiny až po Krkonoše a Orlické hory	15
1.3 Příroda i kulturní odkaz minulosti lákají a volají po ochraně...	17
2 Nástin historie	24
2.1 13. století – vzniká Hradecký kraj	24
2.2 V regionu býval Bydžovský a Jičínský kraj	25
2.3 Proměny kraje ovlivnily i moderní dobu	26
3 Osudem krajiny je vývoj	30
3.1 Dávná minulost regionu	30
3.2 Když skončila doba ledová	31
3.3 Od neolitické revoluce k první ekologické krizi	32
3.4 Doba železná – nejvýznamnější pravěké období	35
3.5 Počátek letopočtu – příroda se podobá současnému stavu	36
3.6 Proměny otevřené krajiny i pohraničních pralesů	36
3.7 Plánovitě změny krajinného prostředí	38
3.8 Několik posledních staletí – přibývá zeleň, ubývá vláha	39
3.9 Proměny krajiny pokračují	39
3.10 Očekávání dalších změn	40
4 Reliéf a jeho kamenný podklad	44
4.1 Období bouřlivá i poklidná	44
4.2 Pestrá je kamenná mozaika kraje	46
4.3 Od polabských rovin k horským hřbetům	49
5 Kamenná kronika i bohatství regionu	54
5.1 V zemské kůře nacházíme stopy po životě	54
5.2 Neroztlné suroviny – bohatství kraje	66
6 Povrchové a podzemní vody	74
6.1 Podzemní vody	74
6.2 Povodí a rozvodí	75
6.3 Říční síť	75
6.4 Vodní díla	76
7 Slunce, vítr, déšť – od nížiny po vrcholky hor	80
7.1 Podnebí v regionu je dlouhodobě sledováno	80
7.2 Proměny od nížiny k vrcholům hor	81
7.3 Klima se zvolna mění	83
8 Bez půdy by nebylo života	84
8.1 Půdní typy jsou odrazem přírodních poměrů regionu	84
8.2 Půdy trpí lidskou činností	86
9 Tajemná říše hub a lišejníků	90
9.1 Houby nemají jen klobouky	90
9.2 V regionu rostou houby hojné i vzácné	91
9.3 Do říše hub patří i lišejníky	96

10	Zelený svět rostlinstva	98
10.1	I květena zná své hranice	98
10.2	Po přírodních stupních od nížiny do hor	99
10.3	Společenstva, o nichž nadmořská výška nerozhoduje	103
11	V lese hospodaří příroda i člověk	110
11.1	Historie obhospodařování regionálních lesů	110
11.2	Stanovištní poměry lesních ekosystémů	112
11.3	Druhovú skladbu lesních porostů	117
11.4	Zásoba a přírůst dřeva	119
11.5	Zdravotní stav lesních porostů	119
11.6	Funkce lesů	120
11.7	O lesy v kraji se stará řada hospodářů	121
11.8	Jaké jsou cíle lesníků...	122
12	Užitek z luk a polí, lesů i vod	126
12.1	Zemědělci hospodaří v kraji osm tisíc let	126
12.2	Myslivost je dávnou tradicí	130
12.3	Ryby a rybářství	134
13	Pestrý svět živočichů	140
13.1	Nejvíce je bezobratlých	140
13.2	Obratlovci – stálá i migrující zvířena	149
13.3	Exotická příroda v regionu – zoologická zahrada	155
14	Chráněná území – poslední přírodní ráje	162
14.1	Klenoty české i regionální krajiny	163
14.2	Maloplošná chráněná území – přírodní perličky ve volné krajině	174
15	Životní prostředí	180
15.1	Ovzduší	181
15.2	Vody	186
15.3	Hospodaření s odpady	187
16	Člověk dotváří prostředí	192
16.1	Památky – součást krajiny	192
16.2	Lidová architektura a její tradice	203
16.3	Parky – krajinnotvorný prvek na pomezí sídelní a přírodní krajiny	210
16.4	Památné stromy – živí pamětníci minulých věků	212
17	Lidé a krajina regionu	214
17.1	Ekologická osvěta	214
17.2	Odras krajiny v díle regionálních umělců	217
17.3	Vracejí se k přírodě	220
17.4	Zkoumali přírodu kraje, inspirovali se jí a pomáhali	227
	Literatura a prameny	239
	Věcný a místopisný rejstřík	241
	Přehled autorů	261